

भांडा सौख्यभरे

“ही अनसूया खुटे उलाथली?”

नळावर आल्याआल्या सत्यभामेने तिथल्या सगळ्या बायकांना जाब विचारला. इतक्यात दुरून अनसूया येताना दिसली. आवाज टिपेला चढवून सत्यभामेने तिला तिथूनच हाकारली,

“काय गो, मी आदी नलार येवाची वाट बघतंस की काय? आनि ती थोरली कलशी कशाला आनली? सत्यभामाची कलशी न्हान हाये ते सगल्यांस्त्री कलावां म्हनून?”

“तुला न्हाय घरात थारा! दिसलां ते गडवां घेवन धावत सुटलंस नलार लंबर लावास!”

अनसूयेनेही वरच्या पट्टीत अंतर-लंघी जबाब फेकला. तेवढ्याशाच कारणावरून त्या दोघींची खडाजंगी जुंपली; थोडी हाथापाईही झाली; त्यात एकदोघींच्या भरल्या घागरी हिंदकळल्या; मग इतरांचेही तोल गेले; रणधुमाळी माजली. काही काळ नळकल्लोळ रंगला आणि मग त्या झुंजार बायका आपापल्या घागरी भरून निघाल्या. पण शाब्दिक लाथाळी मात्र सगळ्याजणी पार घरी पोचेतो चालूच राहिली.

अनसूया आणि सत्यभामा एकमेकींच्या जिवाभावाच्या वैरिणी होत्या; त्यांच्यातली एक नळावर आली नाही तर दुसरीला पाणवठा सुना-सुका वाटे, इतकं त्यांच्यातलं नातं अतूट होतं. त्या नळावरच्या बहुतेक जणी मुंबईच्या झोपडपट्टीत रहाणाऱ्या, दारुड्या नवऱ्यांच्या बायका आणि चार-पाच पोरांच्या आया होत्या; जन्माच्या आधीपासूनच कोसळून राहिलेल्या आभाळाला आपल्या कष्टांच्या खांबावर पेलत होत्या. नळावरचं भांडण हाच त्यांचा पाव घटकेचा विरंगुळा होता आणि तो त्यांच्या हक्काचा होता; सामुदायिक होता.

स्वतः भांडणाच्या धुमश्चक्रीत घुसलं की मनाला लढाऊ कैफ चढतो आणि ते शरिरालाही युध्दासाठी सज्ज करतं. त्या तयारीसाठी मेंदूत डोपामीन नावाचं रसायन अधिक स्रवतं. मनाला आनंद होतो तेव्हाही मेंदूत हेच रसायन अधिक प्रमाणात बनतं. युध्दावर जाणाऱ्या सैनिकांना जे स्फुरण चढतं ते त्यामुळेच. झोपडपट्टीतल्या कष्टकरी बायकांना नळावरच्या तुंबळातून त्याच रसायनाचा डोस मिळाला; तेवढ्या टॉनिकने त्यांना कामं उपसायला उभारी मिळाली.

मुंबईच्या उपनगरांत राहून दक्षिण टोकाच्या ऑफिसात रोज जा-ये करणाऱ्यांचं आयुष्यही फार सुखाचं नसतं. पण बहुतेकांना त्यातही वेळेवर मिळालेली ट्रेन; क्वचित मिळालेली खिडकीची जागा, स्टेशनजवळ मिळालेली ताजी भाजी वगैरे आनंदाचे क्षण शोधून अख्खा दिवस गोड मानणं जमतं.

पण काहीजण स्वभावतःच निराश असतात. त्यांना असे सुखाचे क्षण टिपणं जमत नाही. त्यांचा दिवस औदासीन्याने भरलेला असतो. कधीतरी चिडीला येऊन त्यांचं कुणाशीतरी भांडण होतं; मेंदूतली डोपामीनची पातळी वाढते आणि मन एकाएकी हलकं वाटतं. मग ते उगाचच कुरापती काढून भांडून बघतात. भांडण्यातून मिळणारं सुख कळत-नकळत त्यांच्या अंतर्मनाला भावतं. नैराश्यावरचा उतारा म्हणून ही माणसं ऊठसूट भांडण उकरून काढतात. तसेच भांडणारे भिडूही शोधतात. ती त्यांची नैसर्गिक गरज असते.

बाकीच्यांनी त्या निरुपद्रवी भांडणांचा त्रास करून घेऊ नये. त्यामागचं नैराश्य समजून घेतलं; त्यावर उपाय केले तर साऱ्यांचंच जिणं सुखाचं होईल.

डॉ. उज्ज्वला दळवी

-ujjwalahd9@gmail.com

(‘esakal.com’ च्या सौजन्याने)